

L'historiador i crític d'art Bernat Puigdollers comissaria *L'equilibri possible*, que es pot visitar a la Sala Daura del MDM fins el 5 de maig de 2019

La relació artística i personal de Maria Girona i Albert Ràfols Casamada, analitzada en profunditat al Museu de Montserrat

L'exposició es complementa amb un extens catàleg, elaborat pel propi comissari de la mostra, que fa una aportació important a la historiografia de l'art català de postguerra

Montserrat, novembre de 2018. El Museu de Montserrat (MDM) presenta a la Sala Daura, fins el 5 de maig de 2019, una mostra de producció pròpia, comissariada per l'historiador de l'art **Bernat Puigdollers**, que aprofundeix en el món íntim i personal de **Maria Girona i Albert Ràfols Casamada** i que s'endinsa en les arrels que uneixen les seves dues trajectòries, divergents i personals, però alhora properes i convergents. ***L'equilibri possible*** és el resultat d'un llarg procés de recerca que aporta nombrosos aspectes fins ara inèdits de la seva trajectòria, que queden recollits en un extens catàleg que fa una aportació important a la historiografia de l'art català de postguerra.

Maria Girona (Barcelona, 1923-2015) i Albert Ràfols Casamada (Barcelona, 1923-2009) pertanyen a la generació d'artistes formada durant els primers anys quaranta. Tots dos, en aquest context difícil i poc estimulant del primer franquisme, van lluitar plegats, juntament amb molts altres artistes de la seva generació, per dinamitzar-lo i construir un ambient cultural modern i més lliure. Aquesta exposició, que es podrà veure fins el 5 de maig de 2019, aprofundirà en algunes de les iniciatives més rellevants de la seva trajectòria artística –la fundació del grup “Els Vuit”, els Salons d'Octubre, la fundació de l'Escola Eina...–, sense oblidar fets vitals comuns com el viatge d'estudis a París, becat per l'Institut Francès, o els estius passats a Calaceit i Cadaqués, reflex de dues vides complementàries. És, de fet, un aprofundiment als seus inicis artístics i a una vida en comú dedicada a l'art, sense oblidar les relacions i connexions de les seves obres, aparentment oposades, divergents, però alhora íntimament unides. Aquesta exposició vol ser, a més, una reivindicació de l'obra i la figura de Maria Girona, normalment a l'ombra, que, a més de conrear una obra pròpia i de qualitat sovint poc coneguda, va jugar també un paper decisiu en tot aquest procés de renovació de l'art de postguerra.

Els diferents àmbits de l'exposició

L'exposició, que mostra més de 100 obres, prestades per la Fundació Privada Ràfols Casamada Maria Girona, la Fundació Bassat, la Biblioteca Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú, la Fundació Escola Eina, l'Espai Subirachs, l'Espai Guinovart d'Agramunt, la Galeria Joan Prats, la Galeria Roger Viñuela, a més de col·leccions particulars, recorre diferents àmbits, que són:

Antecedents artístics. Explica la vida de Ràfols i Girona abans de conèixer-se, aprofundeix en els seus orígens artístics i explora les seves inquietuds artístiques i culturals. Amb aquest propòsit, s'hi exposen diverses obres dels principals protagonistes del seu entorn artístic més pròxim.

L'Acadèmia Tàrrega: punt de trobada i punt de partida. Segurament, l'Acadèmia Tàrrega els va influir més aviat poc, ja que Tàrrega defensava una pintura realista, totalment acadèmica, basada més en la tècnica que no pas en l'expressió. La seva pintura era poc estimulant, ben al contrari de la pintura que Ràfols i Girona defensaven. Tot i així, el seu pas per l'escola va ser decisiu. A les

aules d'aquesta escola va ser on, l'any 1945, es van conèixer i, per tant, va ser l'inici de tota una vida en comú, però també de tot un seguit d'activitats artístiques.

El grup "Els vuit". Aquest grup, format l'any 1946 per Ràfols Casamada, Maria Girona, Joan Palà, Miquel Gusils, Vicenç Rosselló, Ricard Lorenzo, Joan Comellas i Jordi Sarsanedas, va marcar un abans i un després en la història de l'art de postguerra. Tots junts van exposar a les Galeries Pictòria tot un seguit d'obres que, malgrat en aquell moment van passar força desapercbudes, amb la perspectiva dels anys es veu que es tracta d'una de les primeres temptatives de modernitat d'aquest període.

Els primers anys i els Salons d'Octubre. Les exposicions dels Salons d'Octubre, celebrades entre 1948 i 1957, van ser una aposta per la modernitat i una obertura decisiva vers una nova plàstica i un nou context. Ràfols Casamada i Maria Girona en van formar part des de bon principi i hi van aportar obres en diverses ocasions de la mateixa manera que participaren als Salons de Maig o a la Biennal Hispanoamericana. Una vegada més, trencaven una llança en favor de la modernitat; i, una vegada més, ho feien junts.

París: ciutat llum. Davant el panorama de les arts espanyoles, tancat i retrògrad, París esdevenia una fita important per als joves artistes per tal de contactar amb les darreres expressions artístiques del moment. En aquest sentit, l'Institut Francès va jugar un paper importantíssim: va crear beques d'estudi per tal que els artistes de nova fornada poguessin visitar la capital francesa. Gràcies a aquestes ajudes impulsades pel Cercle Maillol, molts artistes, entre els quals es trobaven Maria Girona i Ràfols Casamada, van poder viatjar a París i completar la seva formació.

Tota una vida en comú. Aquí, es posa el focus en el teló de fons de la seva producció, en els paisatges i escenaris que apareixen sovint de manera explícita o implícita en les seves obres però també en el seu entorn més íntim, al món de les amistats.

Els espais de la memòria. Tant Ràfols com Girona tenen molt present el seu passat més íntim, que dona a la seva obra aures de nostàlgia. Els colors d'atzur i la llum clara dels quadres de Ràfols no es comprenen si no és amb el paisatge mediterrani; els objectes humils però bells de Girona no s'entenen sense el món popular de Cadaqués i Calaceit. En aquest àmbit es coneixen els seus espais de memòria, que permeten comprendre millor l'arrel de la seva obra.

Món íntim. Món públic. Món lliure. Les obres seleccionades en aquest àmbit volen evocar l'entorn divers i ric del matrimoni; per això, el punt de mira se centra en els amics artistes des dels anys de joventut, passant pels primers alumnes fins als familiars més propers. És una constel·lació del seu petit univers particular on l'art, l'amistat i la lluita s'embranquen en un mateix conjunt.

Ser-ne dos. Afinitats i divergències. Aquest darrer àmbit equipara l'obra dels dos artistes, sense cenyir-se a cronologies ni etapes. I és que aquesta no és una exposició retrospectiva, ni únicament artística. Es tracta d'una exposició que analitza la vida en comú de dos artistes, i com això influeix d'alguna manera o altra en la seva obra.

El catàleg

Tenint en compte que és la primera vegada que es du a terme una exposició d'aquestes característiques sobre la relació entre els dos artistes i el primer cop que s'aprofundeix en la seva etapa de joventut anterior a 1955, el Museu de Montserrat ha publicat un catàleg que recull tota la informació i les conclusions resultants del procés de recerca desenvolupat durant més de dos anys per l'historiador de l'art Bernat Puigdollers, que és membre de l'equip del Museu de Montserrat. Aquesta publicació, de 200 pàgines profusament il·lustrades, fixa en el paper cada un dels àmbits que conformen la mostra, aprofundint en aspectes fins ara poc treballats o, fins i tot, inadvertits i complementant cadascun dels àmbits.